

Maa- ja metsätalousministeriö

MOTIVA

Elintarvikehankintojen kotimaisuusasteen seurannan ohje ruokapalveluille

8/2026

Maa- ja metsätalousministeriö ja Motiva Oy

Ohjeen tavoite

- Ohje pyrkii selkeyttämään elintarvikehankintojen kotimaisuusasteen laskentaa julkisia ruokapalveluita toteuttavissa ja elintarvikehankintoja kilpailuttavissa organisaatioissa.
- Kotimainen, vastuullisesti tuotettu ruoka vahvistaa huoltovarmuutta, luo työpaikkoja ja edistää hyvinvointia sekä tuo rahaa omaan maakuntaan. Kun kunnat ja hyvinvointialueet panostavat elintarvikehankintoihin, ne rakentavat turvallista, elinvoimaista, hyvinvoivaa ja omavaraisempaa Suomea.
- Kotimaisuusasteen seurannalla on tarkoituksena seurata erityisesti elintarvikkeiden raaka-aineiden kotimaisuutta, ei pelkkää tuotteen valmistusmaata.
- Raaka-aineiden tuotantomaaan osalta ollaan kiinnostuneita elintarvikkeiden pääraaka-aineista. Tuotantopanosten, kuten rehujen lannoitteiden ja energian osalta on myös tärkeää kehittää omavaraisuutta, mutta näiden tarkastelu on rajattu tämän ohjeen ulkopuolelle.

Mitä kotimaisella elintarvikkeella tarkoitetaan?

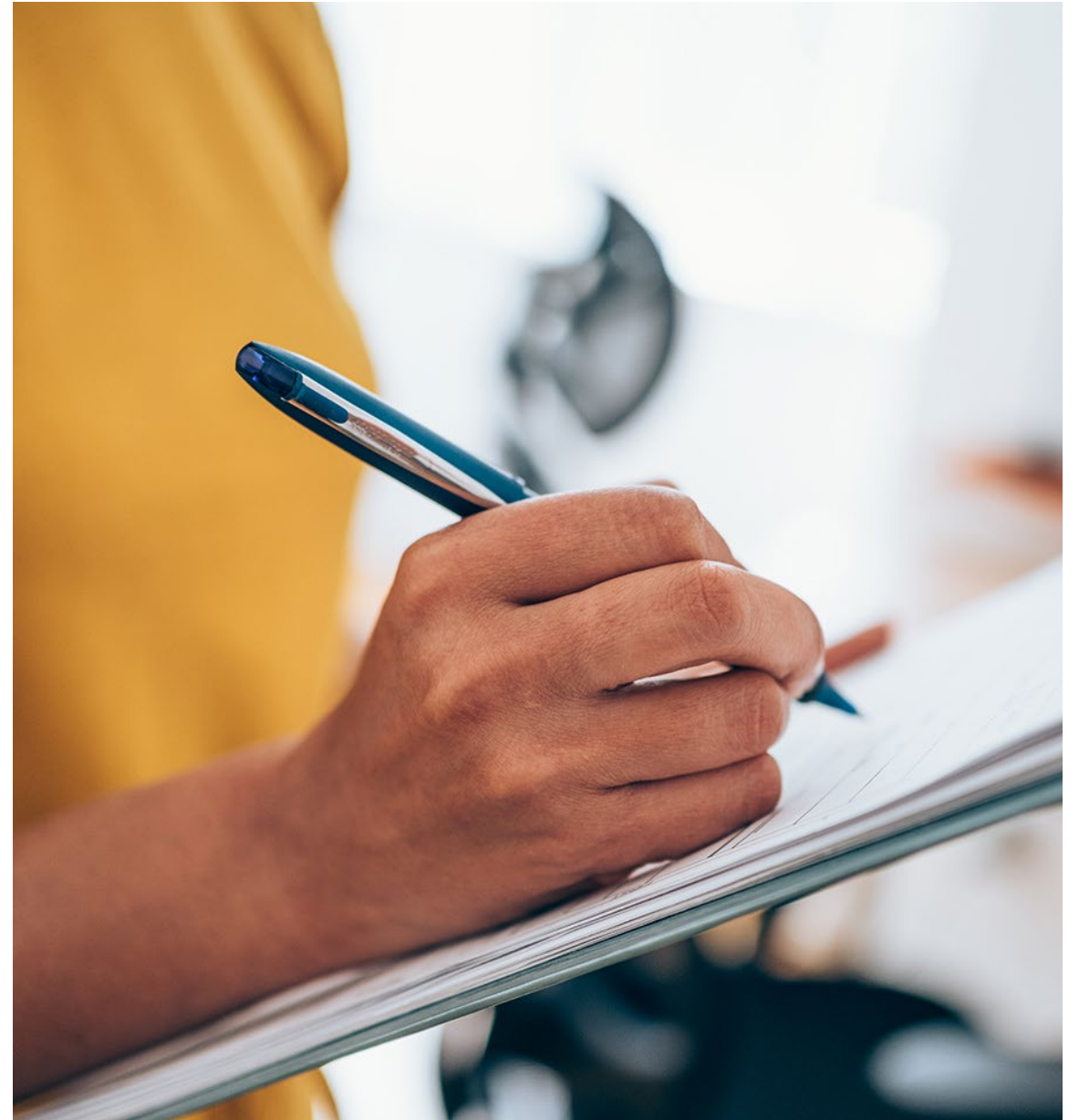
Tässä ohjeessa kotimaisella elintarvikkeella tarkoitetaan tuotetta, joka on valmistettu Suomessa, ja jonka pääraaka-aineet on tuotettu Suomessa.

Kotimaisessa elintarvikkeessa:

- ✓ yhden raaka-aineen tuotteessa raaka-aine on **100 % suomalaista**.
- ✓ usean raaka-aineen tuotteessa vähintään **75 % raaka-aineiden määrästä on suomalaista**.
- ✓ tuotteessa käytetty **liha, kala, maito ja kananmuna ovat aina 100 % suomalaisia**, myös silloin kun ne ovat vain yksi ainesosa monesta raaka-aineesta.
- ✓ Tuote on **valmistettu ja pakattu Suomessa**.
- ✓ Hyvää Suomesta merkki varmentaa, että elintarvike on yllä olevan määritelmän mukaan kotimainen.

Kotimaisuusasteen seurannan ohje

Elintarvikehankintojen kotimaisuusasteen seurannan ohje:

1.	Asettakaa yhteinen tavoite elintarvikehankintojen kotimaisuusasteelle, myös tuoteryhmittäin.	✓
2.	Kotimaisuusastetta olisi hyvä seurata kaikkien elintarvikeostojen kilomäärästä . Lisäksi seuranta on hyvä tehdä euromääräisellä tasolla. Näin saadaan selville hankintojen kotimaisuuden taloudellista merkitystä.	✓
3.	Seuranta on suositeltavaa tehdä myös tuoteryhmätasolla , jotta nähdään, missä tuoteryhmissä on parannettavaa (esimerkiksi lihat, maitotuotteet, kananmunat, kalat viljatuotteet, kasviproteiinit, kasvikset, hedelmät).	✓
4.	Seuranta on suositeltavaa tehdä neljännesvuosittain , jolloin seuranta huomioi mm. satokausivaihtelut raaka-aineiden alkuperämaassa.	✓
5.	Viestikää käyttämienne raaka-aineiden alkuperästä ja kotimaisuusasteesta asiakkaille esimerkiksi ruokalistalla ja/tai verkkosivuilla.	✓
6.	Kotimaisuusasteesta on hyvä keskustella toimittajien kanssa yhteistyötapaamisten yhteydessä.	✓

Vaadi raaka-aineiden alkuperämaatietoja

- ✓ Vaatikaa elintarvikkeiden raaka-aineiden **alkuperämaatieta** **elintarvikehankinnoissa tuoteryhmittäin**: eläinperäisistä tuotteista, kasviksista, viljatuotteista, kasviproteiinituotteista ja ravinto-rasvoista sekä usean raaka-aineen tuotteista. Eri tuoteryhmien alkuperätiedot ovat kiinnostavia sekä kotimaisuuden että ympäristö- ja sosiaalisen kestävyden näkökulmasta.
- ✓ Synkasta sekä tukkujen ja ruokapalveluiden tuotannonohjausjärjestelmistä saa tyypillisesti tiedon tuotteen **valmistusmaasta**. Tuotteen **raaka-aineiden alkuperää** ei ole aina saatavilla tuotetiedoissa. Siksi kilpailutuksissa kannattaa vaatia toimittajilta valmistusmaata tarkempaa elintarvikkeen raaka-aineiden alkuperää koskevaa tietoa.
- ✓ Lisäksi toimittajalta kannattaa vaatia, että **raaka-aineiden alkuperätiedot** ovat saatavilla Synkka-tuotetietopalvelusta tai suoraan valmistajilta.
- ✓ Sopimuskauden aikana tuotteen raaka-aineiden alkuperää koskevia tietoja saa yleensä tukkujen järjestelmistä ja tuotannonohjausjärjestelmistä, johon tiedot tulevat pääasiassa Synkasta, tai toimittajan erillisellä raportilla. Tieto toteutuneiden hankintojen kotimaisuusasteesta voidaan toimittaa myös tukun ostoraportin muodossa ja sitä voidaan edellyttää sopimusehdoissa.
- ✓ Valmiita hankintakriteereitä alkuperätietojen vaatimiseen löydät **kriteeripankki.fi** -palvelusta.

Miten kotimaisuus määritellään usean raaka-aineen tuotteissa?

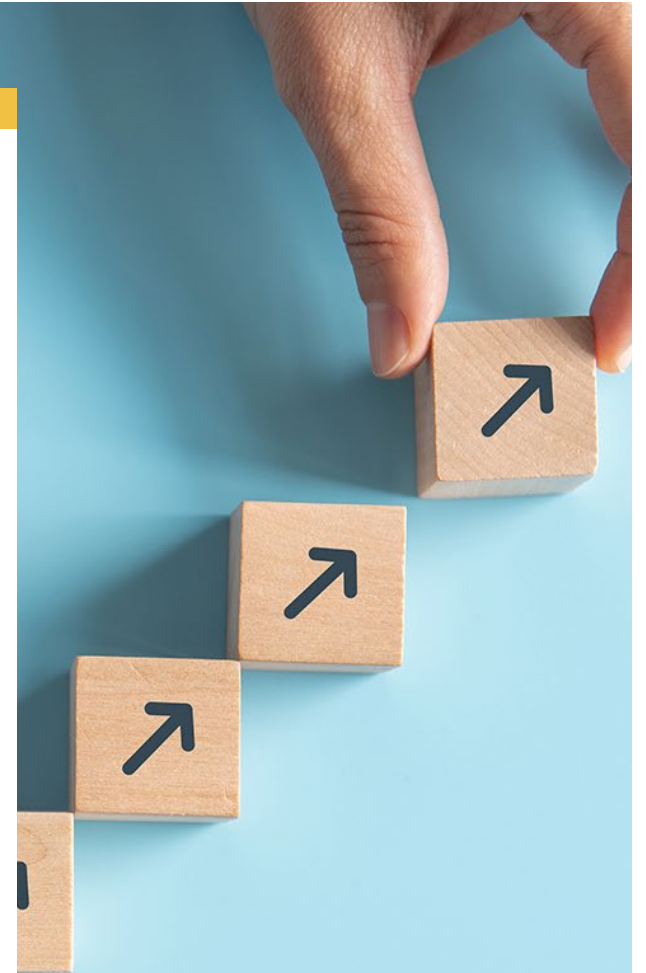
- ✓ Useamman raaka-aineen tuotteissa kotimaisuusastetta laskettaessa, kotimaista alkuperää olevaksi voidaan laskea tuote, jonka raaka-aineista vähintään 75 % tulee olla kotimaista alkuperää.
- ✓ Lihan, kalan, kananmunan tai maidon täytyy olla niitä sisältävissä tuotteissa 100% kotimaista, jotta tuote voidaan laskea kotimaiseksi.
- ✓ Jos tuotteella on **Hyvää Suomesta -merkki**, tuote täyttää molemmat edellä olevista vaatimuksista.

Huom. **Avainlippu -merkki** puolestaan kertoo, että tuote on valmistettu Suomessa, mutta merkki ei sisällä vaatimusta, että raaka-aineiden tulee olla Suomesta, jolloin se ei riitä osoittamaan raaka-aineiden alkuperämaata.

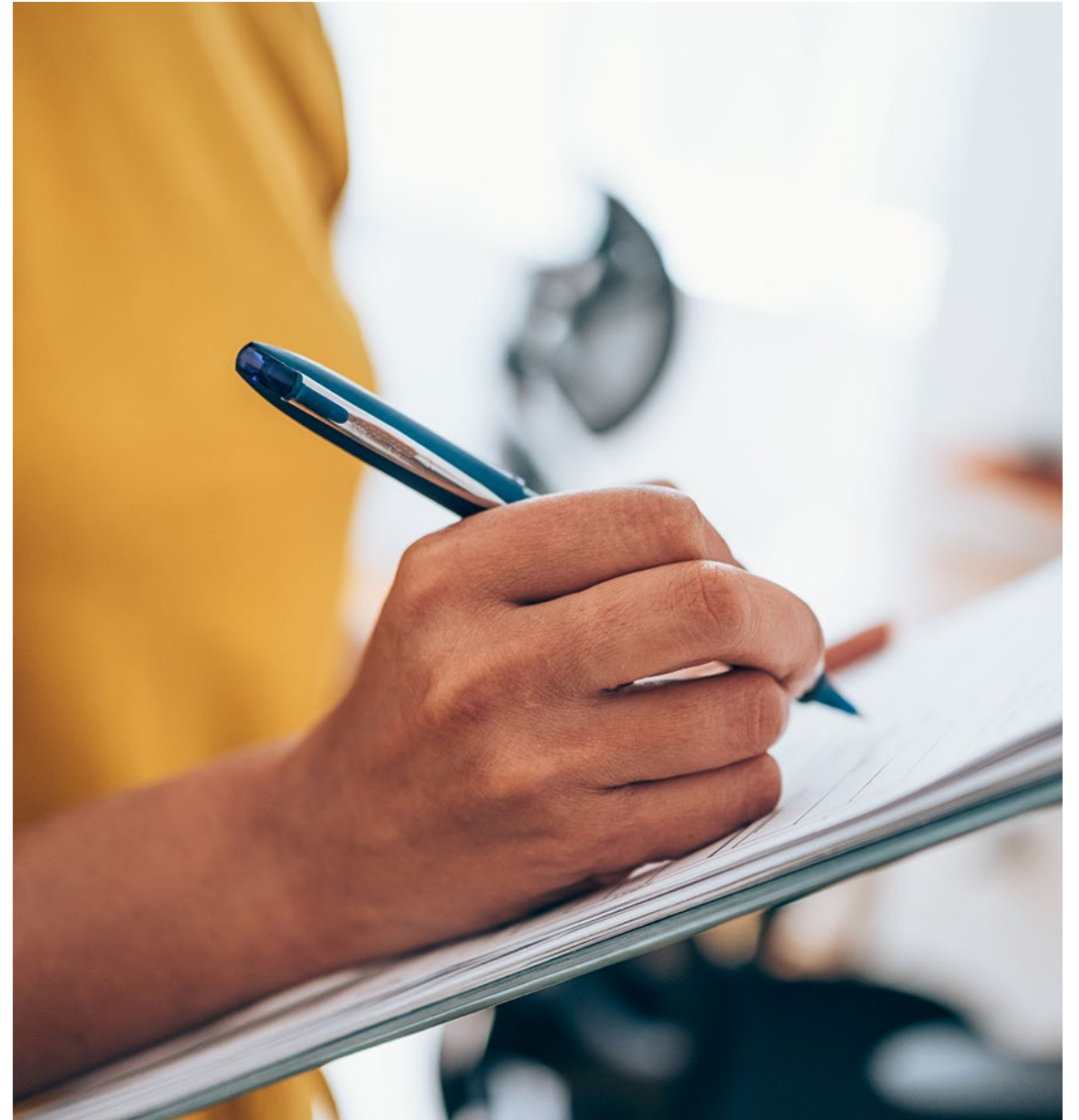

Suositus tukuille kotimaisuusasteraporttien tuottamiseen

- ✓ Useamman raaka-aineen tuotteissa kotimaisuusastetta laskettaessa, kotimaista alkuperää olevaksi voidaan laskea tuote, jonka raaka-aineista vähintään 75 % tulee olla kotimaista alkuperää.
- ✓ Lihan, kalan, kananmunan tai maidon täytyy olla niitä sisältävissä tuotteissa 100% kotimaista, jotta tuote voidaan laskea kotimaiseksi.
- ✓ Jos tuotteella on **Hyvää Suomesta -merkki**, tuote täyttää molemmat edellä olevista vaatimuksista ja voidaan aina laskea kotimaiseksi

Näin vaadit alkuperämaa- tietoja kilpailutuksissa

Kriteeri: Lihan alkuperämaatiedon ilmoittaminen tuotteessa

Edelläkävijätason kriteeri:

Tuotteen, jossa on lihaa yli 10 % tuotteen painosta, lihan/lihojen alkuperämaa on ilmoitettava. Toimittajan pitää pyydettäessä kirjallisesti ilmoittaa tieto siitä, missä maassa eläin/eläimet, josta liha on peräisin, on:

- syntynyt,
- kasvatettu,
- teurastettu,
- prosessoitu ja pakattu.

Todentaminen:

Tarjoajan kirjallinen vakuutus vaatimuksen täyttymisestä (kyllä/ei) sekä lisäksi tieto alkuperämaasta. Alkuperämaan voi todentaa myös esimerkiksi sertifikaatilla tai merkillä, johon sisältyy vaaditut alkuperämaata koskevat tiedot (esimerkiksi alkuperämaan suomalaisuuden todentaa **Hyvää Suomesta -merkki**).

Kriteeri: Kasviksen, marjan tai hedelmän alkuperämaatietojen ilmoittaminen

Perustason kriteeri:

Kasviksen/marjan/hedelmän alkuperämaa on ilmoitettava. Alkuperämaalla tarkoitetaan maata, jossa tuote on viljelty.

Todentaminen:

Tarjoajan kuvaus. Alkuperämaan voit todentaa myös esimerkiksi sertifikaatilla, johon sisältyy vaaditut alkuperämaata koskevat tiedot. Esimerkiksi Sirkkalehtimerkki todentaa kasvien suomalaisuuden (100 % Suomessa viljelty).

Edelläkävijätason kriteeri:

Toimittaja sitoutuu antamaan sopimuskauden aikana kasviksen/marjan/hedelmän tuoteräkohtaisen alkuperätiedon, joka on oltava jäljitettävissä tuotantotilalle asti.

Todentaminen:

Tarjoajan kuvaus.

Kasvipohjaisten tuotteiden kohdalla on hyvä täsmentää prosenttiosuus, jotka pääraaka-aineet kattavat.

Kriteeri: Raaka-aineiden alkuperämaatiedon ilmoittaminen useamman raaka-aineen tuotteista

Edelläkävijätason kriteeri:

Tuottaja ilmoittaa useamman raaka-aineiden tuotteissa pääraaka-aineiden alkuperämaat, joiden tulee kattaa 75 % tuotteiden painoprosentista.

Todentaminen:

Valmistajan ilmoitus/kuvaus. Vaatimuksen voi todentaa suomalaista alkuperää olevissa tuotteissa Hyvää Suomesta -merkinnällä.

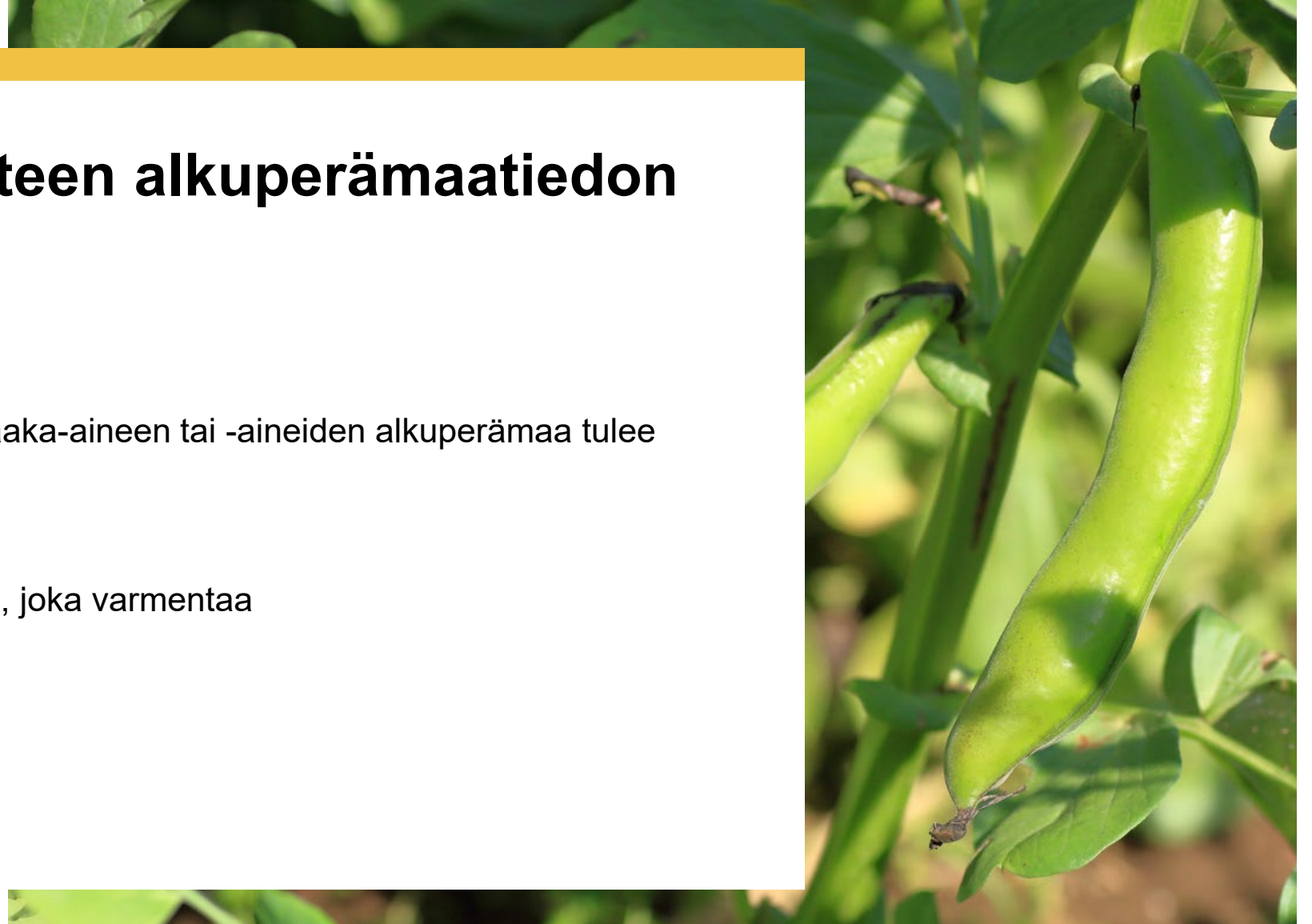
Kasviproteiinituotteen alkuperämaatiedon ilmoittaminen

Perustason kriteeri:

Kasviproteiinituotteissa proteiiniraaka-aineen tai -aineiden alkuperämaa tulee ilmoittaa.

Todentaminen:

Toimittajan ilmoitus tai sertifikaatti, joka varmentaa alkuperämaan.

Maa- ja metsätalousministeriö

MOTIVA

Lisätietoja:

Auli Väänänen, auli.vaananen@gov.fi

Maa- ja metsätalousministeriö

Suvi Sippola, suvi.sippola@motiva.fi

Motiva Oy

motiva.fi

